

УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

УДК: 336.717.1

<https://doi.org/10.35546/kntu2078-4481.2021.1.29>

Ю.М. БЕЗДІТКО

Херсонський національний технічний університет

О.М. ПОСАДНЕВА

Херсонський національний технічний університет

**ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ
ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ ПРИСТРОЇВ В УКРАЇНІ**

Важливим елементом ринку електронних платіжних карток є забезпечення ринку сучасними, ефективними електронними платіжними пристроями, від розвитку яких в значній мірі залежить стан розвитку ринку платіжних карток. Крім того, переваги та зручності, які забезпечують використання електронних платіжних пристроїв, а саме, зниження вартості їх використання, безпека проведення операцій з їх застосуванням, збільшення продуктивності та зручності їх використання, в кінцевому порядку приводять до підвищення ефективності взаємовідносин між постачальниками товарів та послуг і їх споживачами, збільшення обсягів реалізації товарів та послуг, зменшення витрат на їх проведення, зниження обсягів тіньової економіки, що в результаті забезпечує зростання виробництва внутрішнього валового продукту в країні.

Аналіз статистичних даних Національного банку України показує, що незважаючи на негаразди в економічній та політичній ситуації в Україні, які привели до зменшення кількості як учасників карткових платіжних систем, так і кількості банківських пристроїв самообслуговування, ринок електронних платіжних пристроїв мав стійку позитивну динаміку. При цьому споживачі електронних платіжних послуг віддавали перевагу більш технологічним та функціонально насиченим депозитним банкоматам та програмно-технічним комплексам самообслуговування, на противагу звичайним банкоматам для отримання готівки.

Крім того, проведені розрахунки показують, що електронні платіжні пристрої змінюють своє місце розташування із банківських установ, на торговельні. Така динаміка в першу чергу пов'язана із стрімким зростанням кількості суб'єктів господарювання, які приймають електронні платіжні засоби. При цьому, зменшення кількості торговельних терміналів на 1 підприємство, яке використовує електронні засоби платежу показує, що торговельні платіжні термінали набувають все більшої популярності не тільки у великих супермаркетах, а і у окремих невеликих торговельних точках, в тому числі і на організованих ринках.

Проведене дослідження показує, що ринок електронних платіжних пристроїв в Україні стрімко розвивається. Така динаміка та структурні зміни на ринку електронних платіжних пристроїв в значній мірі пов'язані із значними перевагами, які мають платіжні пристрої порівняно із використанням готівки.

Ключові слова: платіжні картки, електронні платіжні пристрої, банкомати, платіжні термінали, депозитні банкомати

Ю.М. БЕЗДІТКО

Херсонський національний технічний університет

О.М. ПОСАДНЕВА

Херсонський національний технічний університет

**ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКИХ
ЕЛЕКТРОННЫХ ПЛАТЕЖНЫХ УСТРОЙСТВ В УКРАИНЕ**

Важным элементом рынка электронных платежных карточек является обеспечение рынка современными, эффективными электронными платежными устройствами, от развития которых в значительной степени зависит состояние развития рынка платежных карт. Кроме того, преимущества и удобства, которые обеспечивают использование электронных платежных устройств, а именно снижение стоимости их использования, безопасность проведения операций с их применением, увеличение производительности и удобства их использования, в конечном порядке приводят к повышению эффективности взаимоотношений между поставщиками товаров и услуг и их потребителями, увеличению объемов реализации товаров и услуг, уменьшение расходов на их проведение, снижение объемов теневой экономики, которое в результате обеспечивает рост производства внутреннего валового продукта в стране.

Анализ статистических данных Национального банка Украины показывает, что несмотря на проблемы в экономической и политической ситуации в Украине, которые привели к уменьшению количества как участников карточных платежных систем, так и количества банковских устройств самообслуживания, рынок электронных платежных устройств имел устойчивую положительную динамику. При этом потребители электронных платежных услуг предпочитали более технологичные и функционально насыщенные депозитные банкоматы и программно-технические комплексы самообслуживания, в противовес обычным банкоматам для получения наличных.

Кроме того, проведенные расчеты показывают, что электронные платежные устройства меняют свое местоположение из банковских учреждений, в торговые. Такая динамика в первую очередь связана со стремительным ростом количества субъектов хозяйствования, которые принимают электронные платежные средства. При этом, уменьшение количества торговых терминалов на 1 предприятие, которое использует электронные средства платежа показывает, что торговые платежные терминалы приобретают все большую популярность не только в крупных супермаркетах, а и в отдельных небольших торговых точках, в том числе и на организованных рынках.

Проведенное исследование показывает, что рынок электронных платежных устройств в Украине стремительно развивается. Такая динамика и структурные изменения на рынке электронных платежных устройств в значительной степени связаны со значительными преимуществами, которые имеют платежные устройства по сравнению с использованием наличных денег.

Ключевые слова: платежные карточки, электронные платежные устройства, банкоматы, платежные терминалы, депозитные банкоматы

Yu.M. BEZDITKO

Kherson National Technical University

O.M. POSADNEVA

Kherson National Technical University

ASSESSMENT OF THE STATE AND PROSPECTS OF THE ELECTRONIC PAYMENT DEVICES MARKET DEVELOPMENT IN UKRAINE

An important element of the electronic payment card market is to provide the market with modern, efficient electronic payment devices, the development of which largely depends on the state of development of the payment card market. In addition, the benefits and conveniences that provide the use of electronic payment devices, namely reducing the cost of their use, security of operations with their use, increasing productivity and ease of use, ultimately lead to more efficient relationships between suppliers of goods and services and their consumers, increasing sales of goods and services, reducing the cost of their implementation, reducing the shadow economy, which in turn ensures the growth of gross domestic product in the country.

Analysis of statistical data of the National Bank of Ukraine shows that despite the troubles in the economic and political situation in Ukraine, which led to a decrease in the number of participants in card payment systems and the number of self-service banking devices, the market of self-service banking devices had a stable positive dynamics. At the same time, consumers of electronic payment services preferred more technological and functionally rich ATMs and self-service software and hardware, as opposed to conventional ATMs for receiving cash.

In addition, the calculations show that electronic payment devices change their location from banking to commercial. This trend is primarily due to the rapid growth in the number of businesses that accept electronic means of payment. At the same time, the decrease in the number of trade terminals per 1 enterprise that uses electronic means of payment shows that trade payment terminals are becoming increasingly popular not only in large supermarkets, but also in some small outlets, including organized markets.

Keywords: payment cards, electronic payment devices, ATMs, payment terminals, deposit ATM.

Постановка проблеми

Важливим показником від якого в значній мірі залежить розвиток ринку платіжних карток та їх держателів, є розвиток мережі платіжних пристроїв, що поряд із організацією платіжних систем, є провідним фактором, який по великому рахунку, і забезпечує динаміку у функціонуванні ринку електронних платіжних засобів як в Україні, так і у цілому світі. Крім того процес глобалізації поряд з розвитком інновацій є ключовими чинниками, які забезпечують стрімкий розвиток електронних платіжних пристроїв.

Від стану розвитку ринку платіжних пристроїв, їх масштабності та інноваційності в кінцевому порядку залежить рівень розвитку платіжних карток, зниження вартості їх використання, безпека проведення операцій з їх застосуванням, збільшення їх продуктивності та зручності використання. Зазначені переваги в кінцевому порядку приводять до підвищення ефективності взаємовідносин між

постачальниками товарів та послуг і їх споживачами, зокрема збільшення обсягів реалізації товарів та послуг, зменшення витрат на їх проведення, зниження обсягів тіньової економіки, що в результаті забезпечує зростання виробництва внутрішнього валового продукту в країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженням проблем розвитку ринку електронних платіжних пристроїв приділялась значна увага в публікаціях як вітчизняних, так і закордонних фахівців, зокрема Антонюк В.А., Єрмоїна Н. В., Кравець В.М., Олійник А. В., Плісак Т.О., Пиріг С.О., Рогач, І.Ф., Сендзюк М. А., Страхарчук А.Я., Страхарчук В. П., Успенко В.І., Шацька В.М. та ін.

Формулювання мети дослідження

Метою даної роботи є оцінка сучасного стану рівня розвитку ринку електронних платіжних пристроїв України, та виявлення факторів впливу на його функціонування.

Викладення основного матеріалу дослідження

Батьківщиною електронних платіжних карток по праву вважаються Штати Америки, де вперше ідею карти, якою можна розплатуватися в магазинах, висунув письменник Едуард Беллами в 1880 році. У той час це здавалося фантазією, однак уже в 1914 році деякі американські банки стали видавати картонні картки багатим клієнтам. Проводити розрахунки за допомогою таких карток можливості не було, вони виступали лише інструментами підтвердження платоспроможності власника.

У 1914 році компанія «Western Union» випустила першу карту, з фіксованою сумою кредиту, а у 1919 - паперову кредитну карту, для членів уряду США. Вона давала право відправляти телеграми в кредит за рахунок уряду. Паперові карти виявилися недовговічними і в 1928 році з'явилися металеві з рельєфним тисненням прізвища та адреси клієнта. Необхідно зауважити, що подібне тиснення використовується і до цього дня. Завдяки тисненню продавці могли за допомогою копіювального паперу швидко фіксувати дані про власника.

Епоха сучасних кредитних карток була започаткована у 1949 році, коли була створена ресторанна кредитна карта Diners Club, за допомогою якої відвідувачі ресторанів Нью-Йорка могли пред'являти її замість готівки. В подальшому ресторани передавали копії рахунків в Diners Club, який щомісяця виставляв клієнту загальний рахунок. Клієнт розплатувався з Diners Club, а той з ресторанами.

У 1951 р Franklin National Bank випустив першу пластикову карту. У масове використання пластикові карти ввела компанія American Express, яка для популяризації карток, почала безкоштовно розсилати їх клієнтам поштою. У 60-і роки на пластикових картах вперше з'явилася магнітна смуга, на якій зберігалася інформація про клієнта, а у 1968 році American Express випустила першу статусну карту золотого кольору. Подальший розвиток ринку платіжних карток напряму пов'язаний із розвитком інфраструктури їх використання.

Ідея створення апарата, що може в будь-який час видавати паперові гроші, прийшла Джону Шеппард-Баррону в середині 60-х років, коли він працював на компанію з виробництва цінних паперів. Перший цілодобовий банкомат з'явився 27 червня 1967 року, в Лондоні, він належав банку Barclays. Для зняття грошей використовувалися іменні ваучери, що їх необхідно було заздалегідь отримати в банку.

На сьогоднішній день світова промисловість випускає безліч варіантів і моделей електронних платіжних пристроїв з різним рівнем функціональності і складності, які забезпечують клієнтів можливістю застосування не тільки різних видів платіжних карток, а і смартфонів, які виступають не тільки носіями інформації, а і самі стають складовою частиною електронних банківських платіжних пристроїв.

Провідними виробниками сучасних банківських програмно-технічних комплексів обслуговування клієнтів вважаються фірми Diebold Nixdorf, IBM, Olivetti, Bull, Win.com/Nixdorf тощо. Вони випускають різноманітні моделі банківських пристроїв, що відрізняються своїми функціональними можливостями, ступенем автономності дії, способом приведення в дію, режимом роботи тощо.

Законом України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» визначено наступні різновиди електронних банківських пристроїв:

- банківський автомат самообслуговування (банківський автомат) - програмно-технічний комплекс, що надає можливість держателю електронного платіжного засобу здійснити самообслуговування за операціями одержання коштів у готівковій формі, внесення їх для зарахування на відповідні рахунки, одержання інформації щодо стану рахунків, а також виконати інші операції згідно з функціональними можливостями цього комплексу;

- платіжний термінал - електронний пристрій, призначений для ініціювання переказу з рахунка, у тому числі видачі готівки, отримання довідкової інформації і друкування документа за операцією із застосуванням електронного платіжного засобу;

- платіжний пристрій - технічний пристрій (банківський автомат, платіжний термінал, програмно-технічний комплекс самообслуговування тощо), який дає змогу користувачеві здійснити операції з ініціювання переказу коштів, а також виконати інші операції згідно з функціональними можливостями цього пристрою;

- програмно-технічний комплекс самообслуговування - пристрій, що дає змогу користувачеві здійснювати операції з ініціювання переказу коштів, а також виконувати інші операції відповідно до функціональних можливостей цього пристрою без безпосередньої участі оператора (касира);

- депозитний банкомат - програмно-технічний комплекс, що надає можливість держателю платіжної картки вносити кошти в готівковій формі для зарахування на відповідний рахунок та виконувати інші операції, зокрема одержувати кошти в готівковій формі, одержувати інформацію щодо стану рахунку, сплачувати товари та послуги.

Статистичні дані Національного банку України показують, що в силу об'єктивних та суб'єктивних обставин, кількісні показники розвитку ринку електронних банківських платіжних пристроїв за період із 2010 по 2019 роки мали нерівномірну динаміку.

Аналіз даних таблиці 1 показує, що до 2013 року в Україні кількість як учасників карткових платіжних систем, так і банківських пристроїв самообслуговування зростала. При цьому, якщо кількість учасників карткових платіжних систем за період з 2010 року по 2013 рік зросла всього на 3 одиниці, то кількість банківських пристроїв самообслуговування клієнтів за цей же період зросла на 10187 одиниць, або на 33,8%. Починаючи із 2014 року, тобто із тимчасовою втратою Україною частини своїх територій, пов'язаною з військовою агресією Росії, а також із початком реформування банківської системи України, як кількість учасників карткових платіжних систем, так і банківських пристроїв самообслуговування, почала різко скорочуватись. При цьому якщо кількість учасників карткових платіжних систем до середини 2019 року скоротилась майже у два рази, до 73 одиниць, та банківських пристроїв самообслуговування скоротилася за цей же період до 36532 одиниці, що склало 90,5% рівня 2013 року.

Показовою є динаміка кількості банківських пристроїв самообслуговування в розрахунку на одного учасника карткових платіжних систем. Розрахунки проведені в таблиці показують, що незважаючи на значне зменшення кількості учасників карткових платіжних систем, кількість банківських пристроїв самообслуговування в розрахунку на одного учасника карткових платіжних систем мала стійку динаміку до зростання, якщо у 2010 році цей показник складав 214 одиниць, то у середині 2019 року уже 500 одиниць, тобто зростання складало більше ніж у 2,3 рази.

В результаті можна зробити висновок, що незважаючи на негаразди в економічній та політичній ситуації в Україні, які привели до зменшення кількості як учасників карткових платіжних систем, так і кількості банківських пристроїв самообслуговування, ринок банківських пристроїв самообслуговування мав стійку позитивну динаміку. Це в свою чергу свідчить про зростання попиту з боку населення на дистанційні способи обслуговування карткових рахунків без використання готівки. Починаючи з 2017 року, Національний банк України почав публікувати статистику кількості банківських пристроїв самообслуговування в розрізі окремих їх видів, зокрема банкоматів для отримання готівки, депозитних банкоматів, які забезпечують можливість користувачам не тільки отримувати готівкові кошти, а і поповнювати в готівковій формі відповідні рахунки клієнта.

Дані таблиці 1 показують, що кількість банкоматів тільки із функцією зняття готівки за 2017-2019 роки зменшувалась більше ніж на 1% щороку, в той же час кількість депозитних банкоматів зросла на 359 одиниць, або на 26,3%, а кількість програмно-технічних комплексів самообслуговування зменшилася із 17054 одиниці до 16638, або на 2,4%.

Таблиця 1

Динаміка показників стану учасників карткових платіжних систем та банківських пристроїв самообслуговування по банківській системі України за період із 2010 року по квітень 2019 року

Дані за станом на кінець періоду:	Учасники карткових платіжних систем, шт.	Банківські пристрої самообслуговування, штук, з них:	банкомати	депозитні банкомати	ПТКС	Банківських пристроїв самообслуговування на 1 банк, шт.
2010 рік	141	30 163	н. д.	н. д.	н. д.	214
2011 рік	142	32 997	н. д.	н. д.	н. д.	232
Відх абсол.	1	2834				18
Відх. відн. %	0,7	9,4				8,4

Продовження табл. 1

2012 рік	142	36 152	н. д.	н. д.	н. д.	255
Відх абсол.	0	3155				23
Відх. відн. %	0,0	9,6				9,9
2013 рік	143	40 350	н. д.	н. д.	н. д.	282
Відх абсол.	1	4198				27
Відх. відн. %	0,7	11,6				10,6
2014 рік	128	36 596	н. д.	н. д.	н. д.	286
Відх абсол.	-15	-3754				4
Відх. відн. %	-10,5	-9,3				1,4
2015 рік	98	33 334	н. д.	н. д.	н. д.	340
Відх абсол.	-30	-3 262				54
Відх. відн. %	-23,4	-8,9				18,9
2016 рік	87	33 783	н. д.	н. д.	н. д.	388
Відх абсол.	-11	449				48
Відх. відн. %	-11,2	1,3				14,1
2017 рік	77	37 003	18 586	1 363	17 054	481
Відх абсол.	-10	3220				93
Відх. відн. %	-11,5	9,5				24,0
2018 рік	73	36 585	18 381	1 589	16 615	501
Відх абсол.	-4	-418	-205	226	-439	20
Відх. відн. %	-5,2	-1,1	-1,1	16,6	-2,6	4,2
01.04.2019 рік	73	36 532	18 172	1 722	16 638	500
Відх абсол.	0	-53	-209	133	23	-1
Відх. відн. %	0	-0,1	-1,1	8,4	0,1	-0,2

Джерело. Складено автором за даними [1]

В цілому, за результатами аналізу таблиці 1 можна зробити висновок, що незважаючи на негаразди в політичній та економічній ситуації в Україні, популярність електронних платіжних пристроїв в Україні зростала. При цьому споживачі електронних платіжних послуг віддавали перевагу більш технологічним та функціонально насиченим депозитним банкоматам та програмно-технічним комплексам самообслуговування, на противагу звичайним банкоматам для отримання готівки.

В таблиці 2 приведені статистичні та розрахункові показники розвитку ринку платіжних терміналів - електронних пристроїв, призначених для ініціювання переказу з рахунка, тобто розрахунку за отримані товари та послуги у торгових мережах, а також для видачі готівки, отримання довідкової інформації і друкування документа за операцією із застосуванням електронного платіжного засобу, тобто отримання платіжного чеку, та їх порівняння із динамікою банківських пристроїв самообслуговування. Дані таблиці свідчать, що темпи збільшення кількості платіжних терміналів значно перевищували темпи зростання банківських пристроїв самообслуговування.

Таблиця 2

Динаміка показників стану розвитку платіжних пристроїв в Україні за 2010-2019 роки

Дані за станом на кінець періоду:	Банківські пристрої самообслуговування, шт.	Термінали (шт.)			Суб'єкти господарювання, які приймають електронні платіжні засоби, одиниць	Відношення кількості торговельних терміналів до загальної кількості, %	Кількість торговельних терміналів на 1 підприємство, яке використовує електронні засоби платежу, одиниць
		загальна кількість, з них	торговельні	Банківські			
2010 рік	30 163	108 140	80 544	27 596	57 753	74,5	1,9
2011 рік	32 997	123 540	94 741	28 799	79 340	76,7	1,6
Відх. абсол.	2834	15400	14197	1203	21587	2,2	-0,3
Відх. відн. %	9,4	14,2	17,6	4,4	37,4	103,0	84,2
2012 рік	36 152	162 724	133 964	28 760	117 789	82,3	1,4
Відх. абсол.	3155	39184	39223	-39	38449	5,6	-0,2
Відх. відн. %	9,6	31,7	41,4	-0,1	48,5	107,3	87,5
2013 рік	40 350	221 222	192 331	28 891	122 303	86,9	1,8
Відх. абсол.	4198	58498	58367	131	4514	4,6	0,4
Відх. відн. %	11,6	35,9	43,6	0,5	3,8	105,6	128,6
2014 рік	36 596	203 810	178 875	24 935	123 505	87,8	1,7
Відх. абсол.	-3754	-17412	-13456	-3956	1202	0,9	-0,1
Відх. відн. %	-9,3	-7,9	-7,0	-13,7	1,0	101,0	94,4
2015 рік	33 334	194 478	174 293	20 185	131 264	89,6	1,5
Відх. абсол.	-3 262	-9 332	-4 582	-4 750	7 759	1,8	-0,2
Відх. відн. %	-8,9	-4,6	-2,6	-19,0	6,3	102,1	88,2
2016 рік	33 783	219 241	199 796	19 445	145 938	91,1	1,5
Відх. абсол.	449	24 763	25 503	-740	14 674	1,5	0
Відх. відн. %	1,3	12,7	14,6	-3,7	11,2	101,7	100,0
2017 рік	37 003	251 681	232 063	19 618	173 756	92,2	1,4
Відх. абсол.	3220	32440	32267	173	27818	1,1	-0,1
Відх. відн. %	9,5	14,8	16,1	0,9	19,1	101,2	93,3
2018 рік	36 585	297 266	278 993	18 273	208 661	93,9	1,4
Відх. абсол.	-418	45585	46930	-1345	34905	1,7	0
Відх. відн. %	-1,1	18,1	20,2	-6,9	20,1	101,8	100,0
01.04.2019 рік	36 532	306 204	289 565	16 639	212 215	94,6	1,4
Відх. абсол.	-53	8938	10572	-1634	3554	0,7	0
Відх. відн. %	-0,1	3,0	3,8	-8,9	1,7	100,7	100,0

Джерело. складено автором за даними [1]

Зокрема якщо кількість банківських пристроїв самообслуговування за досліджуваній період зросла із 30163 одиниць у 2010 році до 36532 одиниці у 2019 році, тобто зростання складало 21,1%, то кількість платіжних терміналів за цей же період зросла із 108140 одиниць у 2010 році, до 306204 одиниць у 2019 році, тобто зростання складало більше ніж у 2,8 рази. При цьому темпи скорочення кількості банківських пристроїв самообслуговування у кризові 2014 та 2015 роки перевищувала темпи скорочення платіжних терміналів.

При цьому в структурі платіжних терміналів, кількість торговельних терміналів перевищувала кількість банківських терміналів, якщо у 2010 році кількість торговельних терміналів складала 80544 одиниці проти 27596 банківських терміналів, то у 2019 році кількість торговельних терміналів складала 289 565 одиниць, проти 16 639 одиниць банківських терміналів. Тобто зростання кількості торговельних терміналів за досліджуваний період складало майже 3,6 рази, в той час як кількість банківських терміналів скоротилася у 2019 році до 60,0% рівня 2010 року. В результаті у 2010 році кількість торговельних терміналів складала 74,5% загальної кількості платіжних терміналів, то у 2019 році їх питома вага складала уже 94,6%.

Така динаміка в першу чергу пов'язана із стрімким зростанням кількості суб'єктів господарювання, які приймають електронні платіжні засоби, якщо у 2010 році їх кількість складала 57 753 одиниць, то у 2019 році 212 215 одиниць, тобто зростання за цей період складало майже 3,7 рази. При цьому, якщо кількість торговельних терміналів на 1 підприємство, яке використовувало електронні засоби платежу у 2010 році складало 1,9 одиниць, то у 2019 році цей показник скоротився до 1,4 одиниці.

Таким чином дані таблиці 2 показують, що електронні платіжні пристрої змінюють своє місце розташування із банківських установ, на торговельні. При цьому, зменшення кількості торговельних терміналів на 1 підприємство, яке використовує електронні засоби платежу показує, що торговельні платіжні термінали набувають все більшої популярності не тільки у великих супермаркетах, а і у окремих невеликих торговельних точках, в тому числі і на організованих ринках.

Висновки

Проведене дослідження показує, що ринок електронних платіжних пристроїв в Україні стрімко розвивається. Зростання інноваційності електронних платіжних пристроїв приводить до того, що більш високими темпами зростає кількість технологічних, багатофункціональних платіжних пристроїв на противагу звичайним банкоматам для отримання готівки. В результаті електронні платіжні пристрої змінюють своє місце розташування із банківських установ, на торговельні.

Така динаміка та структурні зміни на ринку електронних платіжних пристроїв в значній мірі пов'язані із значними перевагами, які мають платіжні пристрої порівняно із використанням готівки, зокрема зниженням вартості проведення розрахунків, забезпечення високого рівня безпеки їх використання, збільшенням їх продуктивності та зручності використання.

Список використаної літератури

1. Ринок платіжних карток в Україні. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219
2. Дубілет О. Перспективи розвитку карткових продуктів. Вісник Національного банку України. 2010. № 10. С. 11-13.
3. Коць О. О., Гоменюк В. В. Сучасний стан і перспективи розвитку ринку платіжних карток в Україні. Економіка і суспільство. 2018. № 15. С. 671 – 678.
4. Монастирський Г. Л., Чайковський Я. І., Чайковська І. Я., Чайковський Є. Я. Напрями використання платіжних карток як інновації оплати послуг транспортних організацій. Економічний аналіз. Тернопіль, 2018. Том 28. № 4. С. 143-154.
5. Кравчук В., Прем'єрова О. Ринок карткових платежів України: Міжнародний досвід та національне регулювання. Київ: АДЕФ-Україна, 2012. 60 с. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/cards/IER_ukr.pdf.
6. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» від 05.04.2001 № 2346-III URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>
7. Чкан І.О. Безготівкові розрахунки – сучасний спосіб оплати. Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: збірник наукових праць. Острог: Видавництво національного університету «Острозька академія», 2014. Випуск 27. С. 121-124..
8. Міщенко В., Ніконова М. Розвиток безготівкових роздрібних платежів і технологій самообслуговування клієнтів банків в Україні. Вісник Національного банку України. 2013. № 1(203). С. 20-26.

References

1. Ry`nok platizhny`x kartok v Ukrayini. Oficijny`j sajt Nacional`nogo banku Ukrayiny`. URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219
2. Dubilet O. Perspekty`vy` rozvy`tku kartkovy`x produktiv. Visny`k Nacional`nogo banku Ukrayiny`. 2010. # 10. pp. 11-13.
3. Kocz` O. O., Gomenyuk V. V. Suchasny`j stan i perspekty`vy` rozvy`tku ry`nku platizhny`x kartok v Ukrayini. Ekonomika i suspil`stvo. 2018. # 15. pp. 671 – 678.

4. Monastyrs'kyj G. L., Chajkovs'kyj Ya.I., Chajkovs'ka I. Ya., Chajkovs'kyj Ye. Ya. Napryamy`vy`kory`stannya platizhny`x kartok yak innovaciyi oplaty` poslug transportny`x organizacij. Ekonomichny`j analiz. Ternopil`, 2018. Tom 28. # 4. pp. 143-154.

5. Kravchuk V., Prem'yerova O. Ry`nok kartkovy`x platezhiv Ukrainy`: Mizhnarodny`j dosvid ta nacional`ne reguluvannya. Ky`yiv: ADEF-Ukrayina, 2012. 60 p. URL: http://www.ier.com.ua/files/Projects/2012/cards/IER_ukr.pdf.

6. Zakon Ukrainy` «Pro platizhni sy`stemy` ta perekaz koshtiv v Ukraini» vid 05.04.2001 # 2346-III URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>

7. Chkan I.O. Bezgotivkovi rozrakhunky` – suchasny`j sposib oplaty`. Naukovi zapy`sky` nacional`nogo universy`tetu «Ostroz`ka akademiya». Seriya «Economika»: zbirny`k naukovy`x prac`. Ostrog: Vy`davny`cztvo nacional`nogo universy`tetu «Ostroz`ka akademiya», 2014. Vy`pusk 27. pp. 121-124.

8. Mishhenko V., Nikonova M. Rozvy`tok bezgotivkovy`x rozdribny`x platezhiv i tehnologij samoobslugovuvannya kliyentiv bankiv v Ukraini. Visny`k Nacional`nogo banku Ukrainy`. 2013. # 1(203). pp. 20-26.